

Leszek Kajzer, Aleksander Andrzejewski, Marcin Lewandowski

Ołobok, gm. Sieroszewice, woj.
kaliskie

Informator Archeologiczny : badania 31, 306-307

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Olsztyn, st. XXIV, Stare Miasto-ratusz - patrz: późne średniowiecze

OLSZTYN, st. XXIV, wykop 19, gm loco, woj. olsztyńskie, AZP 24-61/24

- miasto nowożytnie (XVIII-XX w.)

Nadzory archeologiczne przy budowie ciepłociągu wzdłuż ulicy Staromiejskiej przy nr 25 oraz ulicy Targ Rybny (dawna ulica Lelewela) do budynku 3, przeprowadzone w kwietniu przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowała Gmina Olsztyn. Pierwszy sezon badań. Nadzorowana powierzchnia wynosiła 55 m².

Nadzory objęły swym zasięgiem teren budowy sanitarnej sieci ciepłej preizolowanej wysokich parametrów w ulicy Staromiejskiej wzdłuż budynku nr 25 oraz ulicy Targ Rybny do budynku nr 3. Ich głównym celem było zadokumentowanie w formie rysunkowej i fotograficznej nawarstwień stratygraficznych w wykopach oraz uchwycenie ewentualnych warstw kulturowych. Ze względu na niewielką głębokość wykopów (do 1,2 m) można się było spodziewać jedynie nawarstwień późnonowożytnych i współczesnych. Założono 4 wykopy oznaczone jako 19 a do d, o łącznej długości 55 m i szerokości nie przekraczającej 1 m. Poza niewielkimi fragmentami (wykopy 19b i 19c) stwierdzono głównie nawarstwienia zasypiskowe powstałe na skutek zasypania wykopów, które zostały wykonane podczas uzbrajania terenu, poczynając od końca XIX w., aż do końca XX w. Wszystkie nadzorowane wykopy praktycznie nie przekroczyły głębokości, na której było by możliwe uchwycenie niezakłóconych nawarstwień kulturowych. Podkreślić należy, iż znajdowały się one na pierwotnym wale ziemnym zbudowanym po pierwszej lokacji miasta w 1353 roku, co z całą pewnością zostanie uchwycone i zadokumentowane podczas prowadzonych w tym samym czasie prac archeologicznych wyprzedzających inwestycje budowlane we wschodniej części Targu Rybnego (zaledwie kilka metrów na północny wschód od wykopu 19c).

Ze względu na występowanie głównie nawarstwień zasypiskowych materiału zabytkowego praktycznie nie udało się pozyskać. Jedynie na złożu wtórnym wystąpiły dwa fragmenty ceramiki wypalanej w atmosferze utleniającej. Duży fragment ucha o szerokości 3,2 cm oraz fragment wylewu naczynia polewanego wewnątrz brązową polewą. Oba fragmenty wykazują cechy, które pozwalają materiał ten datować na koniec XVIII lub pierwszą połowę XIX w.

Materiały przechowywane są w PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

Olsztyn, st. XXIV, Stare Miasto - Targ Rybny - patrz: późne średniowiecze

OŁOBOK, gm. Sieroszewice, woj. kaliskie

- zespół klasztorny s.s. cysterek

Badania archeologiczno-architektoniczne, przeprowadzone w lipcu przez prof. Leszka Kajzera oraz mgr. mgr. Aleksandra Andrzejewskiego, i Marcina Lewandowskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 113 m².

Wykonano 6 wykopów, których orientacyjna kubatura przekraczała 300 m³, a także 108 odwierćnięć, pogrupowanych w 4 ciągach. Sporządzono niezbędną dokumentację ręczną i mechaniczną.

Klasztor s.s. cysterek powstał około 1213 r. z fundacji Władysława Odonica, który sprowadził tu siostry z Trzebnicy. W literaturze przedmiotu podtrzymywana jest teza, że murowany zespół klasztorny powstał dopiero u schyłku średniowiecza. Uległ on gruntownej przebudowie w końcu XVII w., a następnie przekształcony został z inicjatywy ksieni Ludwika Koźmińskiej (+1767). Klasztor funkcjonował do lat 30. XIX w., zaś w 1882 r. budynki zostały wykupione od rządu pruskiego i rozebrane na cegłę. Celem badań było rozpoznanie nieistniejącego założenia klasztorowego oraz zweryfikowanie wersji o powstaniu murowanego zespołu dopiero około 1500 r. Zgromadzono spory zbiór zabytków ruchomych liczący 8886 artefaktów, który uporządkowano w 376 numerach inwentarzowych. Materiał zabytkowy — głównie ceramika naczyniowa (4818 fragmentów i kafle piecowe: naczyniowe

i płytowe (1211 fragmentów — dokumentuje przede wszystkim nowożytny (XVII-XVIII-wieczny) etapy funkcjonowania klasztoru. Nie znaleziono natomiast zabytków, które można by wiązać z wczesnymi etapami egzystencji obiektu. Sytuacja stratygraficzna większości jednostek badawczych była mało skomplikowana. Pod humusem zaobserwowano gruby na około 2 m poziom gruzu rozbiórkowego, którego spąg zalegał poniżej poziomu próchnicy pierwotnej i wcinał się w piaszczysty całec. Stwierdzono obecność nielicznych relikwów klasztoru (głównie dolnych warstw fundamentów), które nie pozwalają na podjęcie próby rekonstrukcji rzutu założenia.

Tegoroczne badania wykazały, że rozbiórka z 1882 r. miała charakter ekonomiczny, a nie porządkowy, i doprowadziła do totalnego rozebrania murów klasztoru. Tak więc wydaje się, że podejmowanie ewentualnych prób dokładniejszej rekonstrukcji przemian budowlanych zespołu w poszczególnych fazach jego użytkowania nie będzie już nigdy możliwe. Równocześnie jednak stwierdzono, że zespół ołobocki stał się założeniem murowanym dopiero u schyłku XV lub na początku XVI w. Tegoroczne obserwacje sugerują też, że znany plan przebudowy obiektu sporządzony w połowie XVIII w. przez Franciszka Placidiego nie został zrealizowany.

Badania powinny być kontynuowane.

Opatowice, st. 35, gm. Radziejów, woj. wrocławskie - patrz: neolit

Opole-Ostrówek, gm. loco, woj. opolskie - patrz: wczesne średniowiecze

OSTRÓDA, dz. nr 84/2; 83/4, gm. loco, woj. olsztyńskie

- miasto nowożytny (XIX-XX w.)

Badania wykopaliskowe wyprzedzające inwestycję budowlaną, przeprowadzone w listopadzie przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez Mirosława Świdzkiego. Pierwszy sezon badań. Powierzchnia nadzorowanych prac wynosiła około 37 m².

Badania przy ul. Polnej objęły swym zasięgiem teren, który do 1945 r. zwany był Osterode Senden lub Vorstadt Senden. Prace prowadzono w dwóch etapach: I - wykopy pod pale fundamentowe budynku mieszkalnego bez podpiwniczenia w obrębie działki 84; II - badania wyprzedzające pod planowaną zabudowę usługową w obrębie działki o numerze 83/4. Na działce 84/2 wykonano niewielkie wykopy o wymiarach około 1 x 1 m i głębokości nie przekraczającej 1,8 m, ponieważ w obrębie realizowanej inwestycji budowlanej występują znaczne deniwelacje terenu. Ze względu na fakt, iż wykopy usytuowane były w równoległych rzędach, nie nadawano im osobnej numeracji, a poszczególne rzędy oznaczono cyframi rzymskimi, zaznaczając od strony południowej działki. Wytyczono tu V rzędów, w obrębie których wyznaczono wykopy pod pale betonowe fundamentu. Zadokumentowano w formie rysunkowej profile północne w poszczególnych rzędach, oraz profile wschodni i zachodni. W obrębie wykopów nie udało się uchwycić regularnych nawarstwień kulturowych starszych niż XIX i XX wieczne, które zalegały bezpośrednio na żółtych piaskach, stanowiących w tym wypadku nawarstwienia calcowe.

W obrębie działki 83/4 przeprowadzono badania sondażowe wytyczając wykop w kształcie wieloboku o wymiarach 5 x 2 x 3 x 2 x 2 x 4 m. Doprowadzono go do calca, tj. do głębokości około 1,1 – 1,2 m (około 98,20 m n.p.m.). Tutaj również nie wystąpił materiał zabytkowy starszy niż z drugiej połowy XIX w. i pierwszych dziesięcioleci XX w., a więc powszechnie określane jako późnonowoczesny i współczesny. Ponieważ rejon ten znany był z literatury z bardzo licznych stanowisk archeologicznych, zwłaszcza związanych z osadnictwem neolitycznym i wczesnobrązowym, można się było spodziewać uchwycenia tu nawarstwień związanych z tymi okresami. Niestety obie działki znajdują się na terenie, który w XVIII-XIX w. użytkowany był jako żwirownia, a następnie został zrehabilitowany i przeznaczony do celów uprawnych. Dlatego też nie udało się tu uchwycić nawarstwień starszych niż późnonowoczesny i współczesny, a więc związane z drugą połową XIX i pierwszą połową XX w. Wyjątek stanowi uchwycenie niewielkiego fragmentu pierwotnego humusu w profilu zachodnim na działce 83/4, wskazującego wyraźnie, iż teren w tym miejscu opadał w kierunku południowym, do doliny